

Biologische landbouw bestaat al 10.000 jaar

Door drs. A.J.H. Otten
milieuplanoloog*

PROF.DR. R. Meloen heeft op Trefpunt van 18 juli de oproep gedaan om biologische producten voortaan maar te laten staan. De biologische landbouw zou namelijk nadelige gevolgen hebben voor zowel de volksgezondheid als het milieu.

Ervan uitgaande dat een dergelijk advies door veel mensen serieus wordt genomen en in de wetenschap dat het imago van de biologische landbouw een deuk zal oplopen, zou je een zorgvuldige en goed onderbouwde argumentatie mogen verwachten. Maar juist daarin blinkt het betoog van Meloen niet uit. De argumenten zijn nogal selectief gekozen, waardoor een eenzijdig en ongenueanceerd beeld van de biologische landbouw wordt geschilderd.

Meloen begint met een verslag van zijn literatuurstudie naar de relatie tussen biologische voeding en gezondheid. Volgens hem is de mening dat biologisch voedsel gezonder is dan 'gewoon' voedsel wijdverbreid en is dat ook een belangrijke reden waarom tal van organisaties de biologische landbouw een warm hart toedragen. Maar zoals iedere wetenschapper weet begint het zoeken naar een antwoord met het stellen van de juiste vragen. En je kunt je afvragen of de auteur er in dit ge-

val wel zo goed aan heeft gedaan om te zoeken naar een mogelijk verband tussen biologische voeding en gezondheid. Want, zoals Meloen uiteindelijk constateert, er is hier nog maar weinig over bekend.

Een studie naar de relatie tussen gezondheid en producten uit de gangbare landbouw zou tot veel vruchtbaarder resultaten hebben geleid. Over de invloed van het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen op de gezondheid is immers al het nodige gepubliceerd. En dat zou ook kunnen verklaren waarom tal van organisaties de biologische landbouw willen promoten.

Vervolgens wijst Meloen er op dat een wereldwijde toepassing van biologische teelt op ethische bezwaren stuit, omdat dat onvermijdelijk zal leiden tot voedseltekorten, ondervoeding en massale sterfte, te beginnen in de Derde Wereld. Dat beeld is echter allesbehalve een toekomstscenario, maar iets dat al vele decennia lang realiteit is. Het heeft ook niets te maken met de toepassing van biologische landbouwmethoden, maar veel meer met zaken als macht, ongelijkheid en (een gebrek aan) koopkracht.

Wanneer je het hebt over een groeiende wereldbevolking en het tekort aan voedsel dat daarvoor dreigt te ontstaan, zul je je op de eerste plaats moeten richten

op het verlies aan landbouwgrond. Zo gaat er in de Derde Wereld jaarlijks zo'n 16 miljoen ha (32 miljoen voetbalvelden) landbouwgrond onherstelbaar verloren door erosie en uitputting. Maar ook in Europa wordt landbouwgrond uit productie genomen (braaklegging en gebruik door andere functies).

Verder is er volgens de auteur nog onvoldoende bekend over de

Natuurlijke gifstoffen zijn minder gevaarlijk dan chemische middelen

gezondheidseffecten op lange termijn van de afweerstoffen van planten uit de biologische teelt. Meloen vreest dat deze afweerstoffen ook giftig kunnen zijn voor mens en dier. Hierbij kunnen twee kanttekeningen worden geplaatst.

Allereerst wordt de resistentie van planten niet alleen bepaald door de productie van gifstoffen. Zo zijn ze ook in staat om lokstoffen te produceren die natuurlijke vijanden, zoals sluipwespen, aantrekken. De selectie van resistente planten hoeft dus niet per definitie te gebeuren op grond van giftige afweerstoffen.

Ten tweede tasten we ook niet volledig in het duister wat betreft de langetermijneffecten van de biologische teelt op de gezond-

heid. De biologische landbouw wordt immers al zo'n 10.000 jaar bedreven en het is nog maar een eeuw of wat geleden dat gangbare landbouw zich daarvan afsplitste door gebruik te maken van kunstmest en pesticiden. De planten in de biologische teelt hebben dan ook veel eigenschappen met de oude, beproefde oerassen gemeen.

Een vierde punt dat Meloen aanhaalt is dat planten besmet kunnen raken met parasieten, schimmels en bacteriën wanneer er onvoldoende bestrijdingsmiddelen worden gebruikt. Maar door voldoende bestrijdingsmiddelen te gebruiken, los je het probleem natuurlijk niet op. Want altijd blijven er restanten van bestrijdingsmiddelen in de bodem en het voedsel achter. En hoewel pesticiden in het milieu kunnen worden

afgebroken, blijkt uit recent onderzoek uit Wageningen dat de afbraakproducten even giftig kunnen zijn als de pesticiden zelf.

En wanneer het gaat om de beoordeling van de risico's van gifstoffen, dan zijn natuurlijke gifstoffen over het algemeen minder gevaarlijk en sneller afbreekbaar dan niet-natuurlijke stoffen, zoals chemische bestrijdingsmiddelen.

Mijn laatste punt van kritiek is dat in het betoog van Meloen een vergelijking met de gangbare landbouw ontbreekt. Hierdoor blijft de vraag, of de biologische landbouw nu ongezonder of milieu-onvriendelijker is dan de gangbare landbouw, in zijn stuk onbeantwoord. En dat is jammer, want een advies om geen biologisch voedsel meer te eten is van weinig waarde wanneer er geen (beter) alternatief voorhanden is.

** De auteur werkt bij de faculteit der beleidswetenschappen aan de Katholieke Universiteit Nijmegen.*

DEZE PAGINA IS EEN TREFPUNT VAN MENINGEN

Artikelen geven uitsluitend de opvatting van de auteur weer. Alleen de commentaren in de linkerkolom vertolken de mening van de krant. Het zenden van een bijdrage aan Algemeen Dagblad impliceert dat de schrijver aan Algemeen Dagblad bv i.o. toestemming geeft tot vastlegging, vervoelvoudiging en verspreiding ervan in gedrukte-, elektronische- en enige andere vorm, waaronder databank, Internet, door telecommunicatie, op diskette, CD-Rom en CD-I.

De redactie behoudt zich het recht voor ingezonden artikelen te weigeren, dan wel te redigeren of in te korten. Artikelen (maximaal 500 woorden) en ingezonden brieven (maximaal 200 woorden) voorzien van naam, adres en telefoonnummer sturen aan: Trefpunt AD; telefax 010-406.69.69; Postbus 8983, 3009 TC Rotterdam, email (voor artikelen) trefpunt@ad.nl en (voor brieven) brieven@ad.nl.

Redactie: COR VAN SANTEN, TON OLDE MONNIKHOFF, CON TUYLEN ADA PIEK (brieven).